Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

26. rujna 2024.*

„Žalba – Državne potpore – Program potpora koji je provela Savezna Republika Njemačka za velike potrošače električne energije – Oslobođenje od naknada za upotrebu mreže za razdoblje od 2012. do 2013. – Odluka kojom se program potpora proglašava nespojivim s unutarnjim tržištem – Tužba za poništenje – Rok za tužbu – Dopuštenost – Članak 107. stavak 1. UFEU-a – Pojam ‚državna potpora' – Državna sredstva – Parafiskalni ili drugi obvezni nameti"

U spojenim predmetima C-795/21 P i C-796/21 P,

povodom dviju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 16. prosinca 2021.,

WEPA Hygieneprodukte GmbH, sa sjedištem u Arnsbergu (Njemačka),

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, prije Wepa Leuna i Wepa Papierfabrik Sachsen, sa sjedištem u Arnsbergu,

koje zastupaju H. Janssen, D. Salm i A. Vallone, *Rechtsanwälte*,

žalitelji u predmetu C-795/21 P,

a druge stranke u postupku su:

Europska komisija, koju zastupaju K. Herrmann, C. Kovács i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata, uz asistenciju H. Heinricha, *Rechtsanwalt*,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

Savezna Republika Njemačka, koju zastupaju J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

intervenijent u prvostupanjskom postupku,

i

Savezna Republika Njemačka, koju zastupaju J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

žalitelj u predmetu C-796/21 P,

* Jezik postupka: njemački

a druge stranke u postupku su:

WEPA Hygieneprodukte GmbH, sa sjedištem u Arnsbergu,

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, prije Wepa Leuna i Wepa Papierfabrik Sachsen, sa sjedištem u Arnsbergu,

koje zastupaju H. Janssen, D. Salm i A. Vallone, *Rechtsanwälte*,

tužitelji u prvostupanjskom postupku,

Europska komisija, koju zastupaju K. Herrmann, C. Kovács i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca trećeg vijeća, N. Piçarra, N. Jääskinen i M. Gavalec, suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 28. lipnja 2023.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 9. studenoga 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom u predmetu C-795/21 P WEPA Hygieneprodukte GmbH i WEPA Deutschland GmbH & Co. KG (u daljnjem tekstu zajedno: društva WEPA) zahtijevaju ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 6. listopada 2021., Wepa Hygieneprodukte i dr./Komisija (T-238/19, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2021:648), kojom je taj sud odbio njihovu tužbu za poništenje Odluke Komisije (EU) 2019/56 od 28. svibnja 2018. o programu potpore SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN) koji je provela Njemačka za potrošače baznog opterećenja iz članka 19. [Uredbe StromNEV] (SL 2019., L 14, str. 1., u daljnjem tekstu: sporna odluka).

2 Svojom žalbom u predmetu C-796/21 P Savezna Republika Njemačka zahtijeva ukidanje pobijane presude.

3 Svojim protužalbama, podnesenima u svakom od predmeta C-795/21 P i C-796/21 P, Komisija također zahtijeva ukidanje pobijane presude.

Pravni okvir

4 Uvodna izjava 39. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. [UFEU-a] (SL 2015., L 248, str. 9. i ispravak SL 2017., L 186, str. 17.) glasi:

„U interesu transparentnosti i pravne sigurnosti, prikladno je upoznavati javnost s odlukama Komisije, uz istodobno pridržavanje načela da su odluke u slučajevima državne potpore upućene dotičnoj državi članici. Stoga je prikladno objaviti sve odluke koje bi mogle imati utjecaja na interese zainteresiranih strana[ka], i to u cijelosti ili u sažetom obliku, ili pak staviti na raspolaganje zainteresiranim stran[k]ama preslike tih odluka ako iste nisu objavljene ili nisu objavljene u cijelosti.”

5 U članku 1. točki (h) te uredbe određuje se:

„Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(h) ‚zainteresirana stran[k]a’ znači svaka država članica i svaka osoba, poduzetnik ili udruženje poduzetnika na čije bi interese mogla utjecati dodjela neke potpore, a posebno korisnik potpore, konkurentski poduzetnici i trgovinske udruge.”

6 U stavku 3. članka 32. navedene uredbe, naslovljenog „Objavljivanje odluka”, propisuje se:

„Komisija u *Službenom listu Europske unije* objavljuje odluke koje donosi na temelju članka 8. stavaka 1. i 2. i članka 9.”

Okolnosti spora i sporna odluka

7 Okolnosti spora, kako su iznesene u točkama 1. do 22. pobijane presude, mogu se sažeti na sljedeći način.

Predmetne zakonske i regulatorne mjere

Sustav naknada za upotrebu mreže prije uvođenja spornih mjera

8 U članku 21. Energiewirtschaftsgesetza (Zakon o upravljanju energijom), kako je izmijenjen Gesetzom zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften (Zakon o reviziji propisâ u području energetike) od 26. srpnja 2011. (BGBl. 2011. I, str. 1554.), ali prije izmjena uvedenih Gesetzom zur Weiterentwicklung des Strommarktes (Zakon o razvoju tržišta električne energije) od 26. srpnja 2016. (BGBl. 2016. I, str. 1786.) (u daljnjem tekstu: EnWG 2011.), propisivalo se, među ostalim, da naknade za upotrebu mreže moraju biti razumne, nediskriminirajuće, transparentne i utemeljene na troškovima učinkovitog funkcioniranja mreže.

9 Člankom 24. EnWG-a 2011. njemačkoj saveznoj vladi dodijeljena je ovlast donošenja uredbi kojima se utvrđuju detaljna pravila u pogledu, s jedne strane, definiranja opće metode određivanja naknada za upotrebu mreže i, s druge strane, uređenja posebnih slučajeva njezine upotrebe i uvjeta pod kojima regulatorno tijelo može odobriti ili zabraniti pojedinačne naknade za upotrebu mreže.

10 U članku 17. Stromnetzentgeltverordnunga (Savezna uredba o naknadama za upotrebu elektroenergetske mreže) od 25. srpnja 2005. (BGBl. 2005. I, str. 2225.; u daljnjem tekstu: Uredba StromNEV 2005.) utvrđuje se metoda izračuna koju su operatori sustava dužni primjenjivati pri određivanju općih naknada. Riječ je o metodi u dva koraka u okviru koje se najprije utvrđuju različiti elementi godišnjih troškova svih mreža, a zatim se, na temelju ukupnih godišnjih troškova mreže, izračunavaju opće naknade.

11 Prilikom određivanja općih naknada vodi se računa o dvama elementima, odnosno o „funkciji istodobnosti”, koja odražava vjerojatnost da pojedinačna potrošnja korisnika pridonosi godišnjem vršnom opterećenju predmetne razine sustava, te o najvišem pragu prihoda po operatoru, koji utvrđuje Bundesnetzagentur (Savezna agencija za mreže, Njemačka) (u daljnjem tekstu: BNetzA) na temelju komparativne analize s drugim operatorima sustava, kako bi se izbjeglo to da se troškovi koji su posljedica neučinkovitosti kompenziraju naknadama za upotrebu mreže.

12 U članku 19. Uredbe StromNEV 2005. propisuju se i pojedinačne naknade za kategorije korisnika čiji se profili potrošnje i opterećenja znatno razlikuju od profila potrošnje i opterećenja drugih korisnika (u daljnjem tekstu: netipični korisnici). Tim naknadama uzima se u obzir, u skladu s načelom prema kojem naknade za upotrebu mreže odražavaju troškove mreže, doprinos tih netipičnih korisnika smanjenju ili sprečavanju povećanja tih troškova.

13 U tom pogledu, u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2005. uvode se pojedinačne naknade za sljedeće dvije kategorije netipičnih korisnika:

– korisnike čiji se doprinos vršnom opterećenju može znatno razlikovati od istodobnog godišnjeg vršnog opterećenja svih ostalih korisnika priključenih na istu razinu sustava, odnosno korisnike koji sustavno troše električnu energiju izvan vršnih razdoblja (u daljnjem tekstu: izvanvršni potrošači) i

– korisnike čija godišnja potrošnja električne energije doseže najmanje 7000 sati upotrebe i iznosi više od 10 gigavatsati (u daljnjem tekstu: potrošači baznog opterećenja).

14 Do njezine izmjene EnWG-om 2011., u Uredbi StromNEV 2005. propisivalo se da se na izvanvršne potrošače i potrošače baznog opterećenja primjenjuju pojedinačne naknade, izračunane u skladu s „metodom fizičke putanje” koju je utvrdila BNetzA. Tom su se metodom uzimali u obzir troškovi mreže koje su uzrokovali ti potrošači, uz minimalnu naknadu u iznosu od 20 % objavljenih općih naknada (u daljnjem tekstu: minimalna naknada). Potonjom se osiguravao doprinos za upotrebu mreže na koju su navedeni potrošači bili priključeni u slučaju u kojem bi pojedinačne naknade – izračunane u skladu s metodom fizičke putanje – bile niže od te minimalne naknade ili čak bliske nuli.

Sporne mjere

15 U skladu s drugom i trećom rečenicom u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2005., kako je izmijenjena EnWG-om 2011., počevši od 1. siječnja 2011., datuma retroaktivne primjene te odredbe, pojedinačne naknade za potrošače baznog opterećenja ukinute su i zamijenjene potpunim oslobođenjem od naknada za upotrebu mreže (u daljnjem tekstu: sporno oslobođenje), koje se dodjeljuje odobrenjem BNetzA-e kao nadležnog regulatornog tijela odnosno odobrenjem regulatornog tijela dotične savezne zemlje. Trošak tog oslobođenja snosili su operatori prijenosnog ili distribucijskog sustava prema razini sustava na koju su se korisnici priključili.

16 U skladu sa šestom i sedmom rečenicom u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2005., kako je izmijenjena EnWG-om 2011., operatori prijenosnog sustava bili su dužni operatorima distribucijskog sustava naknaditi gubitak prihoda koji proizlazi iz tog oslobođenja te su međusobno trebali nadoknaditi troškove koji su nastali oslobođenjem putem financijske naknade u skladu s člankom 9. Kraft-Wärme-Kopplungsgesetza (Zakon o promicanju kogeneracije toplinske i električne energije) od 19. ožujka 2002. (BGBl. 2002. I, str. 1092.), tako da je svaki snosio isti financijski teret izračunan prema količini električne energije koju je osiguravao krajnjim potrošačima priključenima na svoju mrežu.

17 Odlukom BNetzA-e od 14. prosinca 2011. (BK8-11-024) (u daljnjem tekstu: odluka BNetzA-e iz 2011.) uspostavljen je mehanizam financiranja koji je u primjeni od 2012. godine U skladu s tim mehanizmom operatori distribucijskog sustava naplaćivali su krajnjim potrošačima ili opskrbljivačima električnom energijom dodatnu pristojbu (u daljnjem tekstu: sporna dodatna pristojba), čiji se iznos prenosio na operatore prijenosnog sustava radi naknađivanja gubitka prihoda uzrokovanog spornim oslobođenjem.

18 Iznos sporne dodatne pristojbe svake su godine unaprijed određivali operatori prijenosnog sustava na temelju metode koju je utvrdila BNetzA. BNetzA je izravno odredila iznos za 2012., prvu godinu primjene tog mehanizma.

19 Te odredbe nisu se primjenjivale na troškove spornog oslobođenja za 2011. te je stoga svaki operator prijenosnog i distribucijskog sustava morao snositi gubitke povezane s navedenim oslobođenjem za tu godinu.

Sustav naknade za upotrebu mreže nakon spornih mjera

20 Tijekom upravnog postupka koji je doveo do sporne odluke, sporno oslobođenje najprije je proglašeno ništavim sudskim odlukama Oberlandesgerichta Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) od 8. svibnja 2013. i Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka) od 6. listopada 2015. To je oslobođenje zatim od 1. siječnja 2014. stavljeno izvan snage Uredbom StromNEV 2005., kako je izmijenjena Verordnungom zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts (Uredba o izmjeni uredaba u području energije) od 14. kolovoza 2013. (BGBl. 2013. I, str. 3250.) (u daljnjem tekstu: Uredba StromNEV 2013.). Potonjom uredbom ponovno su uvedene, za ubuduće, pojedinačne naknade izračunane u skladu s metodom fizičke putanje, uz primjenu, umjesto minimalne naknade, paušalnih naknada od 10, 15 i 20 % općih naknada, ovisno o potrošnji električne energije (7000, 7500 i 8000 sati godišnje upotrebe mreže).

21 Uredbom StromNEV 2013. uvedeno je prijelazno uređenje koje je na snazi od 22. kolovoza 2013. i koje se retroaktivno primjenjuje na potrošače baznog opterećenja koji se još nisu koristili spornim oslobođenjem za 2012. i 2013. Umjesto pojedinačnih naknada izračunanih u skladu s metodom fizičke putanje i minimalne naknade, tim se uređenjem predviđala isključivo primjena paušalnih naknada na te potrošače.

Upravni postupak i sporna odluka

22 Nakon što je zaprimila više pritužbi, Komisija je 4. svibnja 2013. objavila svoju odluku o pokretanju postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a u pogledu programa potpora koji se temeljio na spornim mjerama (SL 2013., C 128, str. 43.).

23 Nakon postupka tijekom kojeg su Savezna Republika Njemačka i druge zainteresirane stranke podnijele svoja očitovanja, Komisija je 28. svibnja 2018. donijela spornu odluku.

24 U toj je odluci utvrdila da je Savezna Republika Njemačka od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2013. nezakonito dodijelila državne potpore u obliku spornog oslobođenja.

25 Konkretno, ta je institucija zaključila da je iznos državnih potpora odgovarao troškovima mreže koje su 2012. i 2013. uzrokovali potrošači baznog opterećenja oslobođeni naknade odnosno minimalnoj naknadi, kada su ti troškovi bili niži od potonje.

26 Nadalje, Komisija je istaknula da su potpore o kojima je riječ nespojive s unutarnjim tržištem jer nisu obuhvaćene nijednim odstupanjem iz članka 107. stavaka 2. i 3. UFEU-a, a nema ni drugih razloga zbog kojih bi se mogle smatrati spojivima.

27 Slijedom navedenog, Komisija je odlučila kako slijedi:

– sporno oslobođenje čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer su potrošači baznog opterećenja bili oslobođeni od plaćanja naknada za upotrebu mreže koje odgovaraju troškovima mreže koje su oni uzrokovali odnosno od plaćanja minimalne naknade, kada su ti troškovi niži od potonje;

– potporu o kojoj je riječ Savezna Republika Njemačka provela je u suprotnosti s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a i ta potpora nije spojiva s unutarnjim tržištem;

– pojedinačna potpora dodijeljena u okviru programa potpora ne smatra se državnom potporom ako u trenutku dodjele ispunjava uvjete utvrđene uredbom o potporama *de minimis* donesenom u skladu s člankom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 994/98 od 7. svibnja 1998. o primjeni članaka [107. i 108. UFEU-a] na određene kategorije horizontalnih državnih potpora (SL 1998., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 82.); i

– Savezna Republika Njemačka dužna je, s jedne strane, od korisnika zatražiti povrat potpora nespojivih s unutarnjim tržištem, dodijeljenih na temelju predmetnog programa potpora, uključujući kamate, i, s druge strane, poništiti sva plaćanja koja još nisu izvršena na temelju tog programa od dana donošenja sporne odluke.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

28 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 9. travnja 2019. društva WEPA pokrenula su postupak za poništenje sporne odluke.

29 Odlukom predsjednika šestog vijeća Općeg suda od 30. kolovoza 2019. Saveznoj Republici Njemačkoj odobrena je intervencija u potporu zahtjevu tih društava, u skladu sa zahtjevom te države članice.

30 U prilog osnovanosti svoje tužbe društva WEPA istaknula su jedan tužbeni razlog, koji se temeljio na nepostojanju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer sporno oslobođenje nije bilo financirano državnim sredstvima.

31 Pobijanom presudom Opći sud je tužbu proglasio dopuštenom, nakon čega je odbio navedeni tužbeni razlog i, posljedično, tužbu za poništenje u cijelosti.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka

32 Svojom žalbom u predmetu C-795/21 P društva WEPA od Suda zahtijevaju da:

– ukine pobijanu presudu;

– poništi spornu odluku ili, podredno, vrati predmet na ponovno suđenje Općem sudu i

– naloži Komisiji snošenje troškova pred Općim sudom i Sudom.

33 Savezna Republika Njemačka od Suda zahtijeva da prihvati žalbu u predmetu C-795/21 P i naloži Komisiji snošenje troškova.

34 Komisija od Suda zahtijeva da prihvati žalbu u predmetu C-795/21 P i društvima WEPA naloži snošenje troškova.

35 Svojom žalbom u predmetu C-796/21 P Savezna Republika Njemačka od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je njezina tužba za poništenje odbijena kao neosnovana;

– poništi spornu odluku i

– naloži Komisiji snošenje troškova pred Općim sudom i Sudom.

36 Društva WEPA od Suda zahtijevaju da prihvati žalbu u predmetu C-796/21 P.

37 Komisija od Suda zahtijeva da odbije žalbu u predmetu C-796/21 P i naloži Saveznoj Republici Njemačkoj snošenje troškova.

38 Svojim protužalbama u predmetima C-795/21 P i C-796/21 P Komisija od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– proglasi nedopuštenom tužbu za poništenje;

– u predmetu C-795/21 P naloži društvima WEPA snošenje troškova pred Sudom i Općim sudom i

– u predmetu C-796/21 P naloži Saveznoj Republici Njemačkoj i društvima WEPA snošenje troškova pred Sudom i Općim sudom.

39 Društva WEPA i Savezna Republika Njemačka zahtijevaju da se protužalbe odbiju i Komisiji naloži snošenje troškova.

40 Odlukom predsjednika Suda od 18. travnja 2023. predmeti C-795/21 P i C-796/21 P spojeni su u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja presude.

O protužalbama

41 Svojim protužalbama Komisija nastoji osporiti dopuštenost tužbe u prvostupanjskom postupku, što je prethodno pitanje u odnosu na meritorna pitanja iznesena u žalbama. Stoga najprije valja razmotriti protužalbe (vidjeti u tom smislu presudu od 3. prosinca 2020., Changmao Biochemical Engineering/Distillerie Bonollo i dr., C-461/18 P, EU:C:2020:979, t. 43.).

42 U prilog svojim protužalbama Komisija ističe dva protužalbena razloga

Prvi protužalbeni razlog

Argumentacija stranaka

43 U okviru prvog protužalbenog razloga Komisija prigovara Općem sudu da je u točkama 36. do 43. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava time što je prihvatio široko tumačenje pojma „objava” u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a. Tako je, prema mišljenju spomenute institucije, Opći sud pogrešno smatrao da svaka objava u Službenom listu odgovara tom pojmu, neovisno o tome uvjetuje li se njome stupanje na snagu predmetnog akta u skladu s člankom 297. UFEU-a i je li ona predviđena samim Ugovorom.

44 Kao prvo, Komisija smatra da je tumačenje Općeg suda protivno sudskoj praksi Suda koja proizlazi iz presude od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija (C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 34. do 40.) te iz rješenjâ od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr. (C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 22), i od 5. rujna 2019., Fryč/Komisija (C-230/19 P, EU:C:2019:685, t. 15.). Komisija navodi da je u toj sudskoj praksi Sud utvrdio podudarnost između članka 263. šestog stavka i članka 297. UFEU-a, na način da objava predmetnog akta predstavlja početak tijeka roka za podnošenje tužbe samo ako se tom objavom uvjetuje stupanje na snagu tog akta i ako je ona predviđena samim Ugovorom.

45 Taj pristup potvrđuju doslovno, kontekstualno i teleološko tumačenje članka 263. šestog stavka UFEU-a.

46 Kada je riječ, s jedne strane, o tekstu te odredbe, Komisija ističe da se u svim jezičnim verzijama, osim u njemačkoj, izrazi „objava” i „obavijest” nalaze i u članku 263. šestom stavku i u članku 297. UFEU-a, što dokazuje postojanje podudarnosti između tih dviju odredbi.

47 Kada je riječ, s druge strane, o duhu i svrsi članka 263. šestog stavka UFEU-a, njime utvrđeni rokovi za podnošenje tužbe pridonose ostvarivanju cilja pravne sigurnosti. Ako osoba želi pobijati akt, to bi u načelu trebala učiniti u roku od dva mjeseca od dana kada je obaviještena o konačnoj verziji njegova sadržaja. Nasuprot tomu, za akte opće primjene bez adresata rok se računa od dana objave u Službenom listu. Za akte u kojima se navodi adresat rok počinje teći od dana obavješćivanja tog adresata o aktu. Samo iznimno i podredno, kada je riječ o aktu koji se ne mora ni objaviti niti se o njemu osoba mora obavijestiti, saznanje za akt može predstavljati događaj od kojeg počinje teći rok za podnošenje tužbe Stoga podudarnost članka 263. šestog stavka i

članka 297. UFEU-a jamči, prema Komisijinu mišljenju, to da kasnija objava akta u Službenom listu u informativne svrhe neće dovesti do produljenja rokova za podnošenje tužbe i, prema tome, do pravne nesigurnosti.

48 Kao drugo, ta institucija smatra da se objava njezine odluke o okončanju službenog istražnog postupka u Službenom listu ne može izjednačiti s „objavom” u smislu članka 297. stavka 2. drugog podstavka UFEU-a. Ta objava stoga ne predstavlja početak tijeka roka za podnošenje tužbe.

49 S jedne strane, takva odluka upućuje se dotičnoj državi članici, koja se jedina o njoj obavještava. U skladu s člankom 297. stavkom 2. trećim podstavkom UFEU-a, navedena odluka stupa na snagu tom obaviješću, a ne objavom u Službenom listu, čiji je cilj samo obavijestiti javnost, uključujući korisnike potpore od kojih dotična država članica mora vratiti tu potporu čak i prije objave odluke. S druge strane, navedena objava ne proizlazi iz UFEU-a, nego iz članka 32. Uredbe 2015/1589, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 39. Komisija smatra da se u tim okolnostima prilikom određivanja početka tijeka roka za podnošenje tužbe kojim raspolaže poduzetnik korisnik potpore kako bi pobijao odluku o okončanju službenog istražnog postupka valja osloniti na stvarno saznanje za tu odluku. U slučaju da nije moguće dokazati prethodno saznanje, dan objave akta u Službenom listu vrijedio bi, na temelju pravne pretpostavke, kao dan stvarnog saznanja.

50 Kao treće, Komisija ističe niz argumenata koji, prema njezinu mišljenju, podupiru njezino tumačenje članka 263. šestog stavka UFEU-a.

51 Najprije se poziva na strukturu te odredbe kao osnovu za tvrdnju da su objava akta i obavješćivanje o njemu ravnopravni i da je saznanje od podredne važnosti u odnosu na prve dvije radnje. Spomenuta institucija smatra da je taj odnos supsidijarnosti narušen tumačenjem Općeg suda jer – kada bi objava na temelju članka 32. Uredbe 2015/1589 bila jednakovrijedna objavi na temelju članka 297. stavka 1. UFEU-a – rok za podnošenje tužbe trebao bi početi teći, uključujući i u pogledu dotične države članice i unatoč njezinu obavješćivanju, danom te objave.

52 Komisija nadalje smatra da tumačenje Općeg suda dovodi do nejednakosti oružja između poduzetnika od kojih je potpora vraćena i njihovih konkurenata koji nisu primili potporu. I dok će u praksi dotična država članica dostaviti prvonavedenima primjerak odluke, drugonavedeni moraju čekati na njezinu objavu u Službenom listu, u skladu s člankom 32. Uredbe 2015/1589, tako da bi rokovi za podnošenje tužbe za te poduzetnike u stvarnosti bili različiti. Prema Komisijinu mišljenju, to tumačenje dovodi i do nejednakosti između Komisije i poduzetnika od kojih se potpora mora vratiti. Naime, ta institucija raspolagala bi rokom od dva mjeseca za davanje odgovora na tužbu poduzetnika korisnika potpore, dok bi zbog navedenog tumačenja ti poduzetnici imali pravo na dulji rok za pripremu svoje tužbe.

53 Usto, navedena institucija smatra da se Opći sud oslanja na pogrešno tumačenje presude od 10. ožujka 1998., Njemačka/Vijeće (C-122/95, EU:C:1998:94). Naime, za razliku od sporne odluke, u odluci o kojoj je bila riječ u predmetu u kojem je donesena ta presuda nije bio naznačen nijedan adresat.

54 Naposljetku, Komisija smatra da se u točki 38. pobijane presude, u kojoj je Opći sud istaknuo da su društva WEPA mogla subjektivno očekivati objavu sporne odluke u Službenom listu, zanemaruje kogentnost rokova za podnošenje tužbe.

55 Savezna Republika Njemačka i društva WEPA uzvraćaju tvrdnjom da je prvi protužalbeni razlog neosnovan.

Ocjena Suda

56 U okviru prvog protužalbenog razloga Komisija osporava osnovanost ocjena Općeg suda iz točaka 36. do 43. pobijane presude. Prema njezinu mišljenju, suprotno onomu što je Opći sud presudio u tim točkama, rok za podnošenje tužbe za poništenje sporne odluke za društva WEPA počeo je teći od dana kada su ona stvarno saznala za tu odluku, a ne od dana njezine objave u Službenom listu.

57 U tom pogledu valja utvrditi da je Opći sud u točkama 36. do 43. pobijane presude odbio Komisijin prigovor nedopuštenosti koji se temeljio na navodnoj nepravodobnosti tužbe za poništenje sporne odluke koju su podnijela društva WEPA.

58 Iz zajedničkog tumačenja točaka 36. do 38. te presude proizlazi to da je Opći sud smatrao da je rok za podnošenje tužbe u ovom predmetu počeo teći od dana objave sporne odluke u Službenom listu, odnosno od 16. siječnja 2019., i da je taj rok poštovan.

59 U prilog tom razmatranju Opći je sud u točki 37. navedene presude podsjetio na to da je kriterij dana kada je dotična osoba saznala za akt, kao početak tijeka navedenog roka, podredan u odnosu na dan objave akta odnosno dan obavješćivanja o njemu. Iako je naglasio da objava nije bila uvjet za stupanje na snagu sporne odluke, u točki 38. te presude navedeni je sud istaknuo da tu odluku treba objaviti u Službenom listu u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe 2015/1589, tako da su društva WEPA mogla legitimno očekivati da će ona biti objavljena.

60 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se u skladu s člankom 263. šestim stavkom UFEU-a, „[p]ostupak predviđen [t]im člankom mora […] pokrenuti u roku od dva mjeseca, ovisno o slučaju, od objavljivanja akta ili obavješćivanja tužitelja o [aktu] ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kada je tužitelj saznao za akt”.

61 Iz teksta te odredbe, osobito iz izraza „ovisno o slučaju” i „ako takva objava ili obavijest izostanu”, jasno proizlazi to da se početak tijeka roka za podnošenje tužbe određuje s obzirom na situaciju o kojoj je riječ i da su tri kriterija za početak tijeka tog roka utvrđena hijerarhijski.

62 Na taj način rok za podnošenje tužbe za poništenje ponajprije počinje teći od objave akta ili obavješćivanja tužitelja o njemu. Ta dva glavna kriterija izjednačena su u strukturi navedene odredbe u smislu da nijedan od njih nije podredan u odnosu na drugi (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 38.).

63 Suprotno tomu, kao što je to Opći sud s pravom istaknuo u točki 37. pobijane presude, kriterij dana saznanja o pobijanom aktu, kao početka tijeka roka za podnošenje tužbe, podredan je kriteriju objave akta ili obavješćivanja o njemu (vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 1998., Njemačka/Vijeće, C-122/95, EU:C:1998:94, t. 35.), što se uostalom ne osporava.

64 U ovom predmetu, u spornoj odluci kojom se okončava službeni istražni postupak u vezi s državnom potporom kao adresat je naznačena dotična država članica, odnosno Savezna Republika Njemačka te je ona o njoj obaviještena u skladu s člankom 297. stavkom 2. trećim podstavkom UFEU-a. Istodobno, ta je odluka objavljena u Službenom listu, u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe 2015/1589.

65 U takvom slučaju iz sudske prakse Suda proizlazi to da za adresata akta o kojem je on trebao biti obaviješten, odnosno za dotičnu državu članicu, rok za podnošenje tužbe za poništenje teče od dana te obavijesti, čak i ako je taj akt također objavljen u Službenom listu (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 37.).

66 S druge strane, iz doslovnog, teleološkog i kontekstualnog tumačenja članka 263. šestog stavka UFEU-a u vezi sa sudskom praksom Suda proizlazi to da za druge zainteresirane stranke poput društava WEPA rok za podnošenje tužbe za poništenje teče od objave akta u Službenom listu, čak i kada se ta objava ne temelji na članku 297. stavku 2. drugom podstavku UFEU-a, nego na odredbi sekundarnog prava, kao što je članak 32. stavak 3. Uredbe 2015/1589.

67 Doista, valja utvrditi, kao prvo, da se tekst članka 263. šestog stavka UFEU-a odnosi na „objavu" akata općenito (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 2013., PPG i SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, t. 31.). Stoga se pojmu koji je naveden u tom tekstu ne dodaje nikakav uvjet, osobito kada je riječ o pravnoj osnovi za tu obvezu objave.

68 S tim u vezi, točno je da je, kao što to tvrdi Komisija, Sud, među ostalim, ocijenio da se pojam „objava" u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a odnosi na objavu u Službenom listu, kojom se uvjetuje stupanje na snagu akta i koja je predviđena UFEU-om (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 36.; rješenjâ od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr., C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 22., i od 5. rujna 2019., Fryč/Komisija, C-230/19 P, EU:C:2019:685, t. 15.).

69 Međutim, suprotno stajalištu koje zastupa Komisija, iz toga se ne može zaključiti da je pojam „objava" u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a ograničen na tu situaciju.

70 Naime, presedani navedeni u točki 68. ove presude ne mogu se tumačiti izdvojeno, nego se uklapaju u sudsku praksu Suda u sklopu koje se pojam „objava" u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a široko tumačio. Tako spomenuti pojam obuhvaća, osim situacije navedene u toj točki 68., objavu pobijanog akta u Službenom listu koja proizlazi iz ustaljene prakse institucija Europske unije, a ne iz obveze propisane Ugovorom (vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 1998., Njemačka/Vijeće, C-122/95, EU:C:1998:94, t. 36. i 39.), objavu koja se temelji na odredbi sekundarnog prava poput članka 32. stavka 3. Uredbe 2015/1589 (vidjeti u tom smislu rješenje od 25. studenoga 2008., S. A.BA. R./Komisija, C-501/07 P, EU:C:2008:652, t. 23.) pa čak i objavu na internetskoj stranici institucije, tijela, ureda ili agencije Unije, kada je ona predviđena sekundarnim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 2013., PPG i SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, t. 30. do 32.).

71 Kada je riječ, kao drugo, o ciljevima članka 263. šestog stavka UFEU-a, valja podsjetiti na to da su, prema ustaljenoj sudskoj praksi, rokovi za podnošenje tužbe na temelju te odredbe kogentni te ih stranke i sud ne mogu mijenjati. Propisani su s ciljem očuvanja pravne sigurnosti kako se ne bi neograničeno dovodili u pitanje akti Unije koji proizvode pravne učinke te izbjegavanja svake diskriminacije ili proizvoljnog postupanja u sudovanju (vidjeti u tom smislu presude od 12. prosinca 1967., Muller-Collignon/Komisija, 4/67, EU:C:1967:51, t. 479.; od 23. siječnja 1997., Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, t. 21.; rješenjâ od 16. studenoga 2010., Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Komisija, C-73/10 P, EU:C:2010:684, t. 52., i od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr., C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 21.).

72 Međutim, kada je riječ, s jedne strane, o odluci poput one sporne u ovom predmetu, kojom se okončava službeni istražni postupak u pogledu državne potpore, očito je da se, za razliku od dana saznanja, dan objave akta u Službenom listu može utvrditi, u interesu pravne sigurnosti, objektivno i sa sigurnošću u pogledu svih zainteresiranih stranaka koje o aktu nisu obaviještene. U tom pogledu nije važno to što su potonje mogli saznati za taj akt prije njegove objave.

73 To je uostalom razlog zbog kojega u općoj strukturi članka 263. šestog stavka UFEU-a i u interesu pravne sigurnosti dan objave ima prednost pred danom saznanja, koji je, kao što je to navedeno u točki 63. ove presude, podredni kriterij za početak tijeka roka za podnošenje tužbe. Stoga se ne može prihvatiti Komisijin prijedlog da se zapravo preokrene odnos između tih dvaju kriterija iz članka 263. šestog stavka UFEU-a.

74 S druge strane, suprotno njezinim tvrdnjama, tumačenjem iz točaka 66. i 70. ove presude također se može izbjeći svaka diskriminacija ili proizvoljno postupanje u sudovanju i tako osigurati jednakost oružja korisnika državne potpore i konkurentskih poduzetnika. Naime, za sve zainteresirane stranke rok za podnošenje tužbe počinje teći od istoga dana, dana objave odluke u Službenom listu. Nadalje, budući da je Komisija donijela takvu odluku te je odgovorna za njezinu objavu u Službenom listu, ona ne može valjano temeljiti svoju argumentaciju na navodnoj nejednakosti oružja na svoju štetu.

75 Kada je riječ, kao treće, o kontekstu, struktura Ugovorâ također se protivi strogoj podudarnosti, koju zagovara Komisija, između pojmova „objava” upotrijebljenih u članku 263. šestom stavku odnosno članku 297. stavku 2. drugom podstavku UFEU-a. Naime, u tom je pogledu dovoljno utvrditi da te dvije odredbe, iako obuhvaćene glavom I. šestog dijela UFEU-a, ne uređuju isti predmet. Prva se nalazi u njegovu poglavlju 1., koji se odnosi na institucije, konkretnije, u njegovu odjeljku 5. posvećenom Sudu Europske unije, a drugi u njegovu poglavlju 2., posvećenom pravnim aktima Unije i postupcima njihova donošenja.

76 Zbog svih tih razloga valja zaključiti da je Opći sud u točkama 36. do 43. pobijane presude pravilno zaključio da je rok za podnošenje tužbe za društva WEPA počeo teći od dana objave sporne odluke u Službenom listu.

77 Prema tome, prvi protužalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Drugi protužalbeni razlog

Argumentacija stranaka

78 U okviru drugog protužalbenog razloga Komisija prigovara Općem sudu da je u točki 41. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava.

79 Ona tvrdi da je spomenuti sud iskrivio činjenice i dokaze time što je u toj točki 41. naveo da „nije dokazano da su [društva WEPA] u ovom slučaju imala saznanja ‚u dobroj vjeri' o [spornoj] odluci” prije njezine objave. Naime, Komisija smatra očitim, s obzirom na elemente koje je iznijela pred Općim sudom, da su ta društva znala za postojanje sporne odluke prije njezine objave u Službenom listu, najkasnije 26. rujna 2018.

80 Savezna Republika Njemačka i društva WEPA smatraju drugi protužalbeni razlog irelevantnim za ishod ovih žalbi s obzirom na to da je prvi protužalbeni razlog neosnovan. Ta društva dodaju da je drugi protužalbeni razlog, u svakom slučaju, također neosnovan.

Ocjena Suda

81 U točki 41. pobijane presude Opći je sud istaknuo, među ostalim, to da „u svakom slučaju, nije dokazano da su [društva WEPA] u ovom slučaju imala saznanja ‚u dobroj vjeri' o [spornoj] odluci".

82 U tom pogledu, izraz „u svakom slučaju" upućuje na to da je riječ o podrednom dijelu obrazloženja pobijane presude. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da argumenti istaknuti protiv podrednih dijelova obrazloženja odluke Općeg suda ne mogu dovesti do njezina ukidanja te su, slijedom toga, bespredmetni (presuda od 21. prosinca 2023., United Parcel Service/Komisija, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, t. 55. i navedena sudska praksa)

83 Prema tome, drugi protužalbeni razlog valja odbiti kao bespredmetan.

84 Slijedom navedenog, protužalbe treba odbiti u cijelosti.

O žalbama

85 U prilog osnovanosti svoje žalbe u predmetu C-795/21 P društva WEPA ističu dva žalbena razloga, od kojih se prvi temelji na iskrivljavanju činjenica i povredi sadržaja i dosega nacionalnog prava, a drugi na povredi uvjeta za postojanje državne potpore dodijeljene „putem državnih sredstava" u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

86 U prilog svojoj žalbi u predmetu C-796/21 P Savezna Republika Njemačka, koju podupiru društva WEPA, ističe jedan žalbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a. Taj žalbeni razlog u biti se podudara s drugim žalbenim razlogom koji su društva WEPA istaknula u prilog osnovanosti svoje žalbe u predmetu C-795/21 P, u čemu ih je poduprla Savezna Republika Njemačka.

Prvi žalbeni razlog u predmetu C-795/21 P

Argumentacija stranaka

87 U okviru svojeg prvog žalbenog razloga društva WEPA prigovaraju Općem sudu to da je iskrivio činjenične elemente i povrijedio sadržaj i doseg nacionalnog prava. Taj žalbeni razlog formalno se dijeli na tri dijela.

88 U prvom dijelu društva WEPA ističu da je Opći sud u točkama 12., 66., 93. i 99. pobijane presude netočno utvrdio da je BNetzA na obvezujući način odredila iznos sporne dodatne pristojbe. U tom pogledu iz uvodnih izjava 61., 75. i 123. sporne odluke proizlazi da iznos te dodatne pristojbe određuju operatori sustava. To vrijedi i za 2012. godinu, u kojoj su spomenuti operatori prvi put ubirali navedenu dodatnu pristojbu. BNetzA nikada nije određivala iznos te dodatne pristojbe.

Kada je riječ o 2012. godini, ta agencija samo je dala procjenu ukupnog iznosa gubitaka prihoda koje su snosili operatori sustava, ali nije ni na koji način odredila iznos sporne dodatne pristojbe, s obzirom na to da je takvo određivanje zahtijevalo uzimanje u obzir drugih elemenata.

89 U okviru drugog dijela društva WEPA u biti osporavaju točku 93. pobijane presude. Suprotno onomu što je Opći sud tvrdio u toj točki, BNetzA nije operatorima prijenosnog sustava nametnula „vrlo detaljnu metodu za izračun" sporne dodatne pristojbe. Utvrđenje Općeg suda stoga je, prema mišljenju tih društava, protivno uvodnim izjavama 61., 75. i 123. sporne odluke. Odredbe koje je donijela BNetzA vrlo su općenite i odnose se na očekivane gubitke prihoda u sljedećoj godini. Prema navodima društava WEPA, one ne sadržavaju nikakav zahtjev o konkretnom načinu na koji bi operatori prijenosnog sustava trebali izračunati spornu dodatnu pristojbu na temelju očekivanih gubitaka prihoda.

90 U okviru trećeg dijela spomenuta društva prigovaraju Općem sudu to da je iskrivio činjenice time što je u točkama 93., 94. i 99. te u točki 106. i sljedećima pobijane presude naveo da su gubici prihoda u cijelosti pokriveni spornom dodatnom pristojbom. Nacionalno pravo bavilo se samo pitanjem naplate potraživanja od potrošača baznog opterećenja koji se koriste oslobođenjem u slučaju da se ta naplata ne može izvršiti zbog njihove insolventnosti te se isključuje mogućnost podmirivanja tih potraživanja spornom dodatnom pristojbom. Na taj način gubici povezani s insolventnošću tih potrošača pokrivaju se vlastitim sredstvima operatora sustava, a ne državnim sredstvima. Nadalje, operatori sustava trebaju snositi i druge troškove, odnosno troškove kapitala i administrativne naknade koje se plaćaju BNetzA-i.

91 Osim toga, u svojoj replici društva WEPA navode nedostatak u obrazloženju u točkama 94. i 99. te u točki 106. i sljedećima pobijane presude jer Opći sud nije, barem sažeto, na razumljiv način obrazložio zbog čega nije moguće uzeti u obzir gubitke prihoda operatora sustava koji nisu pokriveni spornom dodatnom pristojbom.

92 Komisija smatra da su tri dijela koja su istaknuta u prilog prvom žalbenom razlogu u predmetu C-795/21 P očito neosnovana i da su određeni argumenti, u svakom slučaju, nedopušteni.

Ocjena Suda

93 Kada je, uvodno, riječ o argumentima koji se odnose na pogreške Općeg suda u analizi njemačkog prava, valja podsjetiti na to da iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije proizlazi to da je žalba ograničena samo na pravna pitanja. Opći je sud stoga jedini nadležan za utvrđivanje i ocjenu relevantnih činjenica kao i za ocjenu dokaza. Ocjenjivanje tih činjenica i dokaza stoga ne predstavlja, osim u slučaju njihova iskrivljavanja, pravno pitanje koje je kao takvo podložno nadzoru Suda u okviru žalbenog postupka (presuda od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 46. i navedena sudska praksa).

94 Prema tome, Sud je – kada je riječ o ispitivanju u okviru žalbenog postupka ocjena Općeg suda glede nacionalnog prava, koje u području državnih potpora predstavljaju činjenične ocjene – nadležan samo utvrditi je li došlo do iskrivljavanja tog prava (presude od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 79. i od 14. prosinca 2023., Komisija/Amazon.com i dr., C-457/21 P, EU:C:2023:985, t. 20. i navedena sudska praksa). Iskrivljavanje mora biti jasno vidljivo iz sadržaja spisa, bez potrebe izvođenja nove ocjene činjenica i dokaza (presuda od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 80.).

95 Nadalje, kada navodi da je Opći sud iskrivio činjenice ili dokaze, žalitelj treba primjenom članka 256. UFEU-a, članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije i članka 168. stavka 1. točke (d) Poslovnika Suda precizno navesti elemente koji su prema njegovu mišljenju iskrivljeni i dokazati pogreške u analizi koje su prema njegovoj procjeni dovele do toga da Opći sud počini iskrivljavanje (presude od 30. studenoga 2016., Komisija/Francuska i Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, t. 99. i od 28. travnja 2022., Yieh United Steel/Komisija, C-79/20 P, EU:C:2022:305, t. 53.)

96 S obzirom na ta razmatranja valja ispitati prvi žalbeni razlog društava WEPA, koji se temelji na nekoliko iskrivljavanja nacionalnog prava i činjenica.

97 Kada je riječ o prvom dijelu ovog žalbenog razloga, valja utvrditi, kao prvo, da se tvrdnja tih društava prema kojoj je Opći sud iskrivio činjenice time što je smatrao da je BNetzA na obvezujući način odredila iznos sporne dodatne pristojbe temelji na pogrešnom tumačenju pobijane presude.

98 Naime, iz zajedničkog tumačenja točaka 12., 66., 93. i 99. pobijane presude, koje se osporavaju tom tvrdnjom, nedvojbeno proizlazi to da je Opći sud smatrao da spornu dodatnu pristojbu trebaju odrediti operatori prijenosnog sustava na temelju metode koju je utvrdila BNetzA i da je ta agencija odredila ukupni iznos te dodatne pristojbe za 2012. godinu. To tumačenje izričito proizlazi iz točke 66. te presude. Nenavođenje pridjeva „ukupni” u točki 12. navedene presude nije relevantno u tom pogledu s obzirom na to da se Opći sud u obrazloženju te presude jasno oslonio na uzimanje u obzir početnog ukupnog iznosa. Isto tako, on je u točki 93. te presude uputio na određivanje početnog iznosa sporne dodatne pristojbe za 2012. godinu, za koji je lako zaključiti da je ukupan, dok je za sljedeću godinu uputio na metodu izračuna te dodatne pristojbe koju je utvrdila BNetzA. Nadalje, samo navođenje, u točki 99. pobijane presude, „sporne dodatne pristojbe, kako ju je izračunala BNetzA (za 2012. godinu)”, ne može dovesti do drukčijeg zaključka jer se ta formulacija, iako neprecizna, može bez ikakve sumnje shvatiti kao upućivanje na ukupan iznos te dodatne pristojbe, što potvrđuje tumačenje cjelokupne pobijane presude. Uostalom, ta se točka 99. također odnosi na metodu koju je BNetzA utvrdila za 2013. godinu.

99 Iz uvodnih izjava 61., 75. i 123. sporne odluke, na koje upućuju društva WEPA, ne može se izvesti nikakav drugi zaključak. Naime, iz tih uvodnih izjava proizlazi da, iako operatori prijenosnog sustava moraju odrediti konkretan iznos sporne dodatne pristojbe, Komisija je također istaknula, kao i Opći sud, da u tom pogledu moraju poštovati okvir i metodu koje je utvrdila BNetzA.

100 Kao drugo, valja istaknuti da u dijelu u kojem društva WEPA u okviru te tvrdnje o određivanju sporne dodatne pristojbe naglašavaju manevarski prostor operatora sustava, njihova argumentacija svodi se na osporavanje činjenične ocjene bez dokazivanja iskrivljavanja, što nije u nadležnosti Suda u žalbenom postupku, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 93. ove presude.

101 Kada je riječ o drugom dijelu ovog žalbenog razloga, valja utvrditi da je Opći sud u točki 93. pobijane presude istaknuo da je „za drugu godinu primjene uređenja, u Odluci BNetzA-e [iz 2011.] utvrđena vrlo detaljna metoda za izračun [sporne] dodatne pristojbe”. On je dodao da su, u skladu s tom metodom, „operatori prijenosnog sustava trebali utvrditi, s jedne strane, očekivani gubitak prihoda koji proizlazi iz [spornog] oslobođenja u odnosu na potpuno plaćanje naknada za upotrebu mrežu i, s druge strane, očekivanu potrošnju kako bi odredili iznos sporne dodatne pristojbe po kilovatsatu, uzimajući u obzir prihode ostvarene tijekom pretposljednje

godine” i da „operatori prijenosnog sustava moraju svake godine prilagoditi iznos sporne dodatne pristojbe na temelju stvarnih financijskih potreba prethodne godine”. U tim se navodima u biti ponavljaju uvodne izjave 37. i 39. sporne odluke.

102 U tom pogledu, s jedne strane, nesporno je da društva WEPA konkretno osporavaju ocjenu metode izračuna sporne dodatne pristojbe kao „vrlo detaljne metode”, a ne taj njezin opis. Međutim, čak i pod pretpostavkom da je takva ocjena pogrešna, ona ne bi imala nikakav utjecaj na analizu navedene metode kao takve koju je proveo Opći sud. Stoga se potonjemu ne može prigovoriti da je iskrivio nacionalno pravo u tom pogledu.

103 S druge strane, u preostalom dijelu, argumenti društava WEPA o manevarskom prostoru operatora prijenosnog sustava prilikom izračuna sporne dodatne pristojbe u konačnici proturječe ocjenama iz uvodne izjave 123. sporne odluke prema kojima ti operatori ne raspolažu nikakvim manevarskim prostorom. Stoga ta društva pozivaju Sud da provede novu ocjenu metode određivanja sporne dodatne pristojbe, što nije u njegovoj nadležnosti u žalbenom postupku ako nema nikakvog iskrivljavanja.

104 Kada je riječ o trećem dijelu, valja istaknuti da je Opći sud, pozivajući se na odluku BNetzA-e iz 2011., u točkama 90., 91., 93., 94., 99., 106. i 107. pobijane presude prihvatio Komisijino utvrđenje iz sporne odluke prema kojem je mehanizmom te dodatne pristojbe operatorima sustava osigurana potpuna naknada gubitka prihoda koji su pretrpjeli zbog spornog oslobođenja jer je iznos te dodatne pristojbe bio prilagođen iznosu sredstava potrebnih zbog tog oslobođenja. On je dodao, osobito u točki 94. te presude, da gubici prihoda zbog insolventnosti, koje ekonomski snose operatori distribucijskog sustava, ne predstavljaju gubitak prihoda u smislu predmetnog sustava te su opravdani činjenicom da su odnosi između operatora sustava i krajnjih dužnika sporne dodatne pristojbe privatnopravni odnosi.

105 Opći je sud time u dovoljnoj mjeri obrazložio zbog čega je odbio argumente društava WEPA koji se temelje na nepostojanju potpune naknade gubitka prihoda koji je nastao spornim oslobođenjem.

106 Kada je riječ o meritumu, ocjena prema kojoj je metoda određivanja iznosa sporne dodatne pristojbe koja je predviđena Odlukom BNetzA-e iz 2011. trebala omogućiti pokrivanje svih troškova povezanih sa spornim oslobođenjem činjenična je ocjena Općeg suda koju Sud ne može nadzirati u žalbenom postupku. Isto vrijedi i za posebno pitanje je li sporna dodatna pristojba doista pokrivala sve gubitke i troškove povezane sa spornim oslobođenjem kao i potraživanja koja su postala nenaplativa zbog insolventnosti potrošača baznog opterećenja koji su se pogrešno koristili tim oslobođenjem. Međutim, društva WEPA nisu uspjela dokazati iskrivljavanje u tom pogledu.

107 S obzirom na sve prethodno navedeno, tri dijela prvog žalbenog razloga koji su istaknula društva WEPA treba u cijelosti odbaciti kao djelomično nedopuštene i odbiti kao djelomično neosnovane. Stoga taj žalbeni razlog treba u cijelosti odbiti.

Drugi žalbeni razlog u predmetu C-795/21 P i jedini žalbeni razlog u predmetu C-796/21 P

108 U okviru drugog žalbenog razloga u predmetu C-795/21 P i jedinog žalbenog razloga u predmetu C-796/21 P društva WEPA i Savezna Republika Njemačka prigovaraju Općem sudu da je povrijedio članak 107. stavak 1. UFEU-a jer je pogrešno smatrao da sporno oslobođenje predstavlja potporu dodijeljenu putem „državnih sredstava” u smislu te odredbe.

109 Njihova se argumentacija u biti odnosi na tri pitanja, od kojih se prvo tiče pravnog kriterija koji omogućuje ocjenu postojanja mjere dodijeljene putem „državnih sredstava”, drugo postojanja obvezne naknade i, treće, državnog nadzora.

Pravni kriterij koji omogućuje ocjenu postojanja mjere dodijeljene putem „državnih sredstava”

– *Argumentacija stranaka*

110 Društva WEPA, u okviru prvog prigovora prvog dijela te drugog i trećeg prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga i Savezna Republika Njemačka, u okviru prvog dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti prigovaraju Općem sudu to da je primijenio pogrešan pravni kriterij za ocjenu državnog karaktera predmetnih sredstava.

111 Kao prvo, u okviru prvog dijela svojeg drugog žalbenog razloga društva WEPA u biti tvrde da je Opći sud u točkama 77. do 96. pobijane presude pogrešno smatrao da sporna dodatna pristojba predstavlja „porez” u smislu prava Unije i, slijedom toga, potporu dodijeljenu putem „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Prema njihovu mišljenju, iz sudske prakse Suda proizišle, među ostalim, iz presuda od 17. srpnja 2008., Essent Netwerk Noord i dr. (C-206/06, EU:C:2008:413), od 19. prosinca 2013., Association Vent De Colère! i dr. (C-262/12, EU:C:2013:851), od 13. rujna 2017., ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671), od 28. ožujka 2019., Njemačka/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268), od 15. svibnja 2019., Achema i dr. (C-706/17, EU:C:2019:407) i od 16. rujna 2021., FVE Holýšov I i dr./Komisija (C-850/19 P, EU:C:2021:740), slijedi da takav „porez” postoji samo ako država članica jednostrano aktom javne vlasti nametne obvezu plaćanja adresatu tog akta. Međutim, u točki 77. pobijane presude Opći sud se oslonio na drukčiji i stoga pogrešan kriterij time što je ispitao je li sporna dodatna pristojba koju je uvela ta država u cijelosti prenesena, na temelju zakonske obveze, na krajnje dužnike te dodatne pristojbe.

112 Štoviše, protivno sudskoj praksi Suda, Opći sud propustio je provjeriti postoji li zakonska obveza plaćanja na teret dužnika.

113 Kao drugo, u svojim podnescima Sudu društva WEPA, u okviru trećeg prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga, i Savezna Republika Njemačka osporavali su točku 62. i sljedeće, točke 76., 79. i 110. kao i točke 62. do 64. te točku 76. pobijane presude smatrajući da je Opći sud pogrešno zaključio da su, u svrhu utvrđivanja državnog karaktera sredstava o kojima je riječ, postojanje obveznog troška za potrošače ili krajnje kupce i državni nadzor nad sredstvima ili upraviteljima tih sredstava dva elementa koji su „dio alternative”. Međutim, prema njihovu mišljenju, riječ je o kumulativnim kriterijima, kao što to proizlazi iz sudske prakse proizišle, među ostalim, iz presuda od 17. srpnja 2008., Essent Netwerk Noord i dr. (C-206/06, EU:C:2008:413, t. 66., 69., 70., 72. i 75.), od 28. ožujka 2019., Njemačka/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268, t. 72.), od 15. svibnja 2019., Achema i dr. (C-706/17, EU:C:2019:407) i od 16. rujna 2021., FVE Holýšov I i dr./Komisija (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

114 Osim toga, u okviru drugog prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga društva WEPA tvrde da treba ispuniti treći kriterij. Tako iz sudske prakse Suda proizlazi to da valja utvrditi dovoljno izravnu vezu između sporne dodatne pristojbe i državnog proračuna da bi se moglo zaključiti da postoji potpora „dodijeljena putem državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Međutim, ni sporna odluka ni pobijana presuda ne sadržava elemente na

temelju kojih se može zaključiti da je sporna dodatna pristojba u takvoj vezi s državnim proračunom. Nadalje, iz utvrđenja Komisije i Općeg suda proizlazi to da ni BNetzA ni bilo koje drugo državno tijelo nisu preuzeli odgovornost za potpunu naknadu gubitaka prihoda.

115 Osim toga, Savezna Republika Njemačka smatra da je tumačenje Općeg suda koje se temelji na alternativnim kriterijima proturječno točkama 97. do 109. pobijane presude, u kojima je taj sud ispitao postojanje državnog nadzora, iako je već zaključio da postoji obvezan trošak.

116 Kao treće, prema mišljenju te države članice, navedeni pristup Općeg suda nije potkrijepljen ni člancima 30. i 110. UFEU-a, koji se u biti odnose na ukidanje i zabranu protekcionističkih mjera.

117 Kao četvrto, Savezna Republika Njemačka tvrdi da je pravno pogrešno tumačenje članka 107. stavka 1. UFEU-a prema kojem valja pretpostaviti da svaki porez potječe od države neovisno o ciljevima koji se nastoje postići tom odredbom. Spomenuta država članica smatra da bi to tumačenje dovelo do posljedica koje nisu predviđene Ugovorima, odnosno do toga da bi svako reguliranje tržišnih cijena dovelo do upotrebe državnih sredstava te bi stoga trebalo biti prijavljeno u skladu s člankom 108. UFEU-a. Međutim, navedeno reguliranje cijena nalazi se u području primjene slobodnog kretanja robe, a ne pravila o državnim potporama.

118 Komisija osporava osnovanost drugog prigovora drugog dijela drugog žalbenog razloga koji su istaknula društva WEPA te smatra da su prvi dio i treći prigovor drugog dijela tog žalbenog razloga, kao i prvi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka kao takvi bespredmetni.

– *Ocjena Suda*

119 Društva WEPA i Savezna Republika Njemačka u biti prigovaraju Općem sudu to da je primijenio pogrešan pravni kriterij kako bi utvrdio izviru li iznosi koji proizlaze iz sporne dodatne pristojbe iz „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

120 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, kvalifikacija „državne potpore” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a pretpostavlja ispunjenje četiriju uvjeta, odnosno postojanje intervencije države ili intervencije „putem državnih sredstava”, mogućnosti da ta intervencija utječe na trgovinu među državama članicama, da ona daje selektivnu prednost svojem korisniku i da narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje (presuda od 12. siječnja 2023, DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 31. i navedena sudska praksa).

121 Kada je riječ o prvom uvjetu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da se mjera može kvalificirati kao intervencija države ili intervencija „putem državnih sredstava” ako je, s jedne strane, izravno ili neizravno dodijeljena putem tih sredstava i ako je, s druge strane, pripisiva državi članici (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 32. i navedena sudska praksa).

122 Kada je, konkretno, riječ o uvjetu dodjeljivanja prednosti „putem državnih sredstava”, Sud je u okviru svoje sudske prakse razvio dva kriterija koji omogućuju da se utvrdi da su sredstva putem kojih se dodjeljuje cjenovna prednost na temelju nacionalnog zakonodavstva „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 34., 38., 39. i 42.).

123 Tako, kao prvo, sredstva ostvarena naplatom poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje sukladno tom zakonodavstvu, čine „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 38.).

124 U skladu sa sudskom praksom Suda kojom se pojašnjava taj kriterij, iznosi koji proizlaze iz doplate koju je država nametnula kupcima električne energije slični su porezu na električnu energiju te izviru iz „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Da bi ih se kvalificiralo kao takva, sredstva moraju potjecati od obveznih doprinosa propisanih u zakonodavstvu dotične države članice, kojima se upravlja i koje se raspodjeljuje u skladu s tim zakonodavstvom, neovisno o tome je li mehanizam financiranja u užem smislu obuhvaćen kategorijom poreznih nameta u nacionalnom pravu. Nasuprot tomu, nije dovoljno to da operatori sustava dodatne troškove proizišle iz obveze kupnje električne energije proizvedene iz određenih izvora po cijenama utvrđenima zakonom nadoknađuju višom prodajnom cijenom te energije krajnjim kupcima, ako je to nadoknađivanje rezultat prakse, a ne zakonske obveze. Naime, u takvom slučaju namet ne bi bilo moguće smatrati obveznim (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 34. do 37. i navedenu sudsku praksu).

125 Kao drugo, činjenica da iznosi cijelo vrijeme ostaju pod javnim nadzorom i tako su na raspolaganju nadležnim nacionalnim tijelima dovoljna je da bi ih se kvalificiralo kao „državna sredstva” u smislu te odredbe (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 39. i navedena sudska praksa).

126 Kriteriji navedeni u točkama 123. i 125. ove presude alternativni su kriteriji na temelju kojih se može utvrditi da se mjera dodjeljuje „putem državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 42.), kao što je to Savezna Republika Njemačka priznala na raspravi odgovarajući na pitanje Suda u pogledu dosega presude od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1).

127 Iz toga slijedi, kao prvo, da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točkama 62. do 64. i točki 76. pobijane presude ocijenio da se državni karakter sredstava u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a može utvrditi na temelju dvaju alternativnih uvjeta, od kojih se jedan tiče postojanja obveznog troška za potrošače ili krajnje kupce, a drugi državnog nadzora nad upravljanjem sustavom, osobito nad sredstvima odnosno nad upraviteljima tih sredstava. Uzimajući u obzir odgovore Savezne Republike Njemačke na raspravi, valja odbiti sve argumente te države članice kojima se nastoji osporiti ta ocjena.

128 Argumenti društava WEPA prema kojima sudskom praksom Suda nisu utvrđeni alternativni kriteriji temelje se upravo na toj sudskoj praksi, koju je Sud sažeo u presudi od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1) i iz koje je zaključio da postoje dva alternativna kriterija. Stoga te argumente također valja odbiti.

129 Nadalje, u dijelu u kojem društva WEPA tvrde da je Opći sud trebao primijeniti pojam „porez” shvaćen kao jednostrano nametanje obveze plaćanja aktom javne vlasti kao i kriterij koji se odnosi na postojanje dovoljno izravne veze između državnog proračuna i sporne dodatne pristojbe, valja utvrditi da, u skladu sa sudskom praksom Suda navedenom u točkama 123. do 125. ove presude, nijedna od mogućnosti koje je Opći sud pravilno prihvatio ne upućuje ni na takav pojam ni na takav kriterij. Postojanje obveznog troška u smislu sudske prakse navedene u točki 123. ove presude valja ocjenjivati s obzirom na elemente istaknute u njezinoj točki 124. Ti

su elementi utvrđeni u sudskoj praksi Suda navedenoj u točkama 55. do 62. pobijane presude i sažetoj u točkama 34. do 37. presude od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1), što se konkretno nije osporavalo u okviru ovih žalbi. Općі sud postupio je u skladu s tom sudskom praksom time što je provjerio, kao što je to najavio u točkama 76. i 77. pobijane presude, je li spornu dodatnu pristojbu uvela država i je li ona u cijelosti prenesena, zakonskom obvezom, na krajnje dužnike te dodatne pristojbe.

130 Kao drugo, suprotno onomu što tvrdi Savezna Republika Njemačka, Općem sudu ne može se prigovoriti to što je u točkama 97. do 109. pobijane presude smatrao svrsishodnim ispitati postojanje državnog nadzora nad sredstvima prikupljenima na ime sporne dodatne pristojbe ili nad operatorima sustava, nakon što je u točki 96. te presude utvrdio postojanje parafiskalnog nameta ili obveznog troška koji podrazumijeva uporabu državnih sredstava.

131 Točno je da je Općі sud mogao izbjeći to ispitivanje u vezi s postojanjem državnog nadzora, uzimajući u obzir alternativnu prirodu dvaju kriterija koje je razmatrao. Međutim, ništa se ne protivi tomu da Općі sud, osobito zbog razloga dobrog sudovanja, nastavi svoje rasuđivanje podrednim razmatranjima, kao što su u ovom slučaju ona koja se odnose na postojanje državnog nadzora, na isti način kao što je to Sud učinio u točki 41. presude od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1).

132 Kao treće, u dijelu u kojem Savezna Republika Njemačka tvrdi da bi bilo protivno ciljevima članka 107. stavka 1. UFEU-a pretpostaviti da svaki porez potječe od države, njezina se argumentacija temelji na pogrešnoj pretpostavci i pogrešnom tumačenju pobijane presude.

133 Naime, s jedne strane, kao što to proizlazi iz točke 123. ove presude, samo sredstva ostvarena naplatom obvezne naknade predviđene nacionalnim zakonodavstvom, kojima se upravlja i koje se raspodjeljuje u skladu s tim zakonodavstvom, a ne sredstva ostvarena naplatom svih naknada, mogu predstavljati „državna sredstva” u smislu te odredbe. S druge strane, kao što je to istaknuto u točki 129. ove presude, Općі je sud – kao što to proizlazi iz točaka 76. i 77. pobijane presude – nastojao provjeriti upravo to je li spornu dodatnu pristojbu uvela država i je li ona u cijelosti prenesena, zakonskom obvezom, na krajnje dužnike te dodatne pristojbe.

134 Kada je riječ, kao četvrto, o argumentaciji Savezne Republike Njemačke u vezi s člancima 30. i 110. UFEU-a, valja utvrditi to da je Općі sud u točki 85. pobijane presude, u podrednom dijelu obrazloženja koje je započeo prilogom „[o]sim toga”, uzeo u obzir sudsku praksu koja se odnosi na te odredbe. On je u tom pogledu pojasnio da status poreznog obveznika nije relevantan ako se porez odnosi na proizvod ili djelatnost koja je potrebna u vezi s proizvodom. On je dodao da se odlučujući element u tom pogledu sastoji od činjenice da država subjekte koji naplaćuju taj porez ovlašćuje na upravljanje državnim sredstvima, a ne samo obvezuje na kupnju njihovim vlastitim financijskim sredstvima.

135 Budući da se u toj točki iznosi podredni razlog, argumentacija kojom ga se kritizira je bespredmetna.

136 U svakom slučaju, valja smatrati da se Općі sud pozvao na sudsku praksu u vezi s člancima 30. i 110. UFEU-a kako bi potkrijepio svoju analizu sporne dodatne pristojbe s obzirom na članak 107. stavak 1. UFEU-a, a ne kako bi ocijenio potonju imajući u vidu prve dvije odredbe. Stoga se Općem sudu ne može prigovoriti to da je pomiješao različita pravna uređenja koja proizlaze iz prvih dviju navedenih odredbi odnosno iz treće navedene odredbe UFEU-a.

137 Kada je riječ, naposljetku, o argumentima društava WEPA koji se odnose na to da u ovom slučaju nema obveze plaćanja kojoj podliježu krajnji potrošači električne energije te se ne nadoknađuju gubici prihoda izneseni u točkama 112. i 114. ove presude, ti argumenti povezani su s razmatranjem osnovanosti ocjena Općeg suda o postojanju obvezne naknade. Stoga će oni biti ispitani u okviru tog razmatranja.

138 Podložno pridržaju navedenom u prethodnoj točki, iz prethodno navedenog proizlazi to da prvi dio kao i drugi i treći prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji su istaknula društva WEPA te prvi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka treba odbiti kao djelomično bespredmetne i djelomično neosnovane.

Postojanje obvezne naknade

– *Argumentacija stranaka*

139 Društva WEPA, u okviru pojedinih argumenata navedenih u točkama 112. i 114. ove presude, i Savezna Republika Njemačka, u okviru drugog dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti ističu da je Opći sud u točki 78. te u točkama 82. do 89. pobijane presude pogrešno primijenio članak 107. stavak 1. UFEU-a time što je spornu dodatnu pristojbu kvalificirao kao parafiskalni namet ili obvezni trošak.

140 Društva WEPA, s jedne strane, prigovaraju Općem sudu to da je propustio ispitati postoji li zakonska obveza plaćanja na teret dužnika. Prema njihovu mišljenju, nije sporno da odluka BNetzA-e iz 2011. ne sadržava takvu obvezu i nije upućena korisnicima mreže, tako da je obveza plaćanja sporne dodatne pristojbe bila isključivo ugovorne prirode. Čak i pod pretpostavkom da je na temelju te odluke postojala obveza naplate sporne dodatne pristojbe i prenošenja na korisnike mreže, takva obveza ne bi bila dovoljna da se utvrdi korištenje državnih sredstava. Osim toga, BNetzA nije ni odredila iznos te dodatne pristojbe niti ju je naplaćivala. Ona ne raspolaže nikakvom ovlašću raspolaganja naplaćenim iznosima.

141 S druge strane, društva WEPA navode da, kao što to proizlazi iz utvrđenja Komisije i Općeg suda, ni BNetzA ni bilo koje drugo državno tijelo nisu preuzeli odgovornost za potpunu naknadu gubitaka prihoda.

142 Savezna Republika Njemačka ističe, s jedne strane, da je Opći sud, među ostalim, u točkama 77., 82., 83. i 85. pobijane presude pogrešno utvrdio da odnos između opskrbljivača i krajnjeg potrošača električne energije nije odlučujući za izvođenje zaključka o postojanju obveznog troška na temelju pogrešne premise da se sporna dodatna pristojba naplaćuje na upotrebu mreže, a ne na potrošnju električne energije. S druge strane, u točki 84. te u točkama 86. do 89. te presude Opći sud pogrešno je i bez ikakvog obrazloženja uputio na obvezu naplate te je iz toga pogrešno izveo zaključak o obvezi plaćanja sporne dodatne pristojbe koja je predviđena nacionalnim zakonom. Budući da ne postoji zakonska obveza plaćanja te dodatne pristojbe, njezino je ubiranje moguće samo na temelju pravila građanskog prava. Savezna Republika Njemačka smatra da je rasuđivanje Općeg suda koje je dovelo do tog utvrđenja i tog zaključka protivno sudskoj praksi Suda.

143 Komisija osporava sve te argumente i smatra da se oni koje je iznijela Savezna Republika Njemačka temelje na pogrešnom tumačenju pobijane presude i sudske prakse Suda te da su, u svakom slučaju, bespredmetni.

– *Ocjena Suda*

144 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 123. ove presude, sredstva ostvarena naplatom poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje sukladno tom zakonodavstvu, čine „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

145 U ovom slučaju, nakon što je u točkama 77. do 95. pobijane presude ocijenio spornu dodatnu pristojbu, Opći je sud u točki 96. te presude zaključio da ona uključuje upotrebu državnih sredstava. U prilog tom zaključku on je istaknuo da je odlukom BNetzA-e iz 2011. operatorima distribucijskog sustava nametnuta obveza naplate sporne dodatne pristojbe od korisnika mreže i prenošenja tako ostvarenih prihoda operatorima prijenosnog sustava. Navedeni sud također je ocijenio da se mehanizmom te dodatne pristojbe operatorima sustava osigurala potpuna naknada gubitka prihoda koji su pretrpjeli zbog spornog oslobođenja jer je iznos navedene dodatne pristojbe bio prilagođen iznosu sredstava potrebnih zbog tog oslobođenja. Nadalje, on je istaknuo da je taj iznos bio određen u skladu s metodologijom utvrđenom u odluci BNetzA-e iz 2011., pri čemu je pojasnio da je u toj odluci za 2012. godinu utvrđen početni iznos te dodatne pristojbe.

146 Kao prvo, društva WEPA i Savezna Republika Njemačka tvrde da je Opći sud pogrešno utvrdio postojanje obveze krajnjih potrošača da plate spornu dodatnu pristojbu, pri čemu su ti potrošači pogrešno definirani na način da uključuju korisnike mreže.

147 Kada je najprije riječ o utvrđivanju krajnjih dužnika sporne dodatne pristojbe, Opći je sud u točki 82. pobijane presude ocijenio da se ta dodatna pristojba tiče isključivo odnosa između operatora sustava i korisnika mreže jer se ona naplaćuje kao posljedica upotrebe mreže, a ne potrošnje električne energije. Iz toga je spomenuti sud u točki 83. te presude izveo zaključak da je irelevantno pitanje jesu li opskrbljivači električnom energijom bili obvezni prenijeti navedenu dodatnu pristojbu na krajnje potrošače električne energije. Naime, prema njegovu mišljenju, krajnji su dužnici dodatne pristojbe korisnici mreže, odnosno sami opskrbljivači te krajnji potrošači koji su izravno priključeni na mrežu, ali ne i drugi krajnji potrošači.

148 U tom pogledu, ocjena da se sporna dodatna pristojba naplaćuje kao posljedica upotrebe mreže i ocjena da korisnike mreže treba shvatiti kao krajnje potrošače činjenične su ocjene. U skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 93. ove presude, nije na Sudu da nadzire takvu ocjenu, ako nema tvrdnji o iskrivljavanju.

149 Kada je riječ, nadalje, o postojanju obveze plaćanja kojoj podliježu korisnici mreže, iz točke 84. i točaka 86. do 88. pobijane presude proizlazi to da je Opći sud prihvatio Komisijine ocjene prema kojima se odlukom BNetzA-e iz 2011. operatorima distribucijskog sustava nameće obveza da naplate i prenesu spornu dodatnu pristojbu i da se tom odlukom također predviđa mjesečni prijenos prihoda ostvarenih tom pristojbom na različite operatore prijenosnog sustava. Iz toga je zaključio da je sporna dodatna pristojba, koju je upravno tijelo uvelo regulatornom mjerom, bila obvezujuća za korisnike mreže.

150 Tako iz činjeničnih utvrđenja Općeg suda, koja Sud ne može nadzirati, proizlazi to da se odlukom BNetzA-e iz 2011. operatore distribucijskog sustava obvezivalo na naplatu sporne dodatne pristojbe od korisnika mreže. Također je nesporno, s obzirom na činjenična utvrđenja Općeg suda u točkama 12., 66. i 93. pobijane presude, koja Sud ne može nadzirati, da je tom odlukom predviđena metoda prema kojoj operatori prijenosnog sustava svake godine trebaju odrediti iznos sporne dodatne pristojbe.

151 S obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 124. ove presude, valja smatrati da iznosi ostvareni naplatom obveznog nameta koji je, poput sporne dodatne pristojbe, uveden regulatornom mjerom u okviru koje se utvrđuju subjekti, makar i privatni, zaduženi za naplatu tog nameta od dužnika također utvrđenih tom mjerom i definira metoda, makar i općenita, za određivanje iznosa spomenutog nameta i njegove godišnje prilagodbe, izviru iz „državnih sredstava" u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Konkretno, s obzirom na to da se taj namet temelji na regulatornoj mjeri koja obvezuje operatore sustava da ga naplate, ne može se tvrditi da je on tek rezultat prakse.

152 U tom pogledu nije važno to što se regulatornom mjerom predviđa samo obveza operatora sustava da naplaćuju spornu dodatnu pristojbu a da se pritom izričito ne utvrđuje obveza korisnika mreže da tu pristojbu plaćaju. Naime, koristan učinak zakonske obveze naplate navedene dodatne pristojbe nužno podrazumijeva simetričnu obvezu dužnika da tu pristojbu plate.

153 Kada je riječ, kao drugo, o naknadi troškova nastalih spornim oslobođenjem, koju navode društva WEPA, valja podsjetiti na to da je Opći sud, pozivajući se na odluku BNetzA-e iz 2011., u točkama 90., 91. i 94. pobijane presude prihvatio Komisijino utvrđenje iz sporne odluke prema kojem je mehanizmom te dodatne pristojbe operatorima sustava osigurana potpuna naknada gubitka prihoda koji su pretrpjeli zbog spornog oslobođenja jer je iznos te dodatne pristojbe bio prilagođen iznosu sredstava potrebnih zbog tog oslobođenja.

154 Kao što je to već istaknuto u točki 106. ove presude, ocjena Općeg suda prema kojoj je metoda određivanja iznosa sporne dodatne pristojbe koja je predviđena Odlukom BNetzA-e iz 2011. trebala omogućiti pokrivanje svih troškova povezanih sa spornim oslobođenjem činjenična je ocjena koju Sud ne može nadzirati u žalbenom postupku ako nema tvrdnji o iskrivljavanju u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 93. ove presude.

155 S obzirom na prethodno navedeno, argumente društava WEPA kao i drugi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka treba odbaciti kao djelomično nedopuštene i odbiti kao djelomično neosnovane.

Državni nadzor

– *Argumentacija stranaka*

156 Društva WEPA, u okviru prvog prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga, i Savezna Republika Njemačka, u okviru trećeg dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti prigovaraju Općem sudu to da je počinio pogrešku koja se tiče prava time što je ocijenio da postoji državni nadzor nad sredstvima ostvarenima spornom dodatnom pristojbom.

157 Komisija smatra da su taj prvi prigovor i taj treći dio neosnovani i, u svakom slučaju, bespredmetni.

– *Ocjena Suda*

158 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 122. do 126. ove presude, postojanje poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje u skladu s tim zakonodavstvom, te postojanje državnog nadzora nad predmetnim iznosima dva su alternativna kriterija na temelju kojih se može utvrditi postojanje „državnih sredstava" u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

159 U ovom slučaju Opći je sud u točki 96. pobijane presude utvrdio da sporna dodatna pristojba predstavlja parafiskalni namet ili obvezni trošak koji uključuje upotrebu „državnih sredstava” u smislu te sudske prakse. Kao što to proizlazi iz točaka 144. do 155. ove presude, društva WEPA i Savezna Republika Njemačka nisu uspjeli dokazati da to utvrđenje Općeg suda sadržava pogrešku koja se tiče prava.

160 Navedeno utvrđenje samo je po sebi dovoljno da bi se smatralo da je predmetna mjera dodijeljena putem državnih sredstava u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a a da pritom nije potrebno ispitati jesu li predmetni iznosi bili pod državnim nadzorom.

161 Stoga su prvi prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji su istaknula društva WEPA i treći dio jedinog žalbenog razloga Savezne Republike Njemačke bespredmetni.

162 Iz svega prethodnog proizlazi to da drugi žalbeni razlog u predmetu C-795/21 P te jedini žalbeni razlog u predmetu C-796/21 P treba odbiti u cijelosti.

163 Slijedom navedenog, s obzirom na to da su svi žalbeni razlozi u predmetima C-795/21 P i C-796/21 P odbijeni, te žalbe treba odbiti u cijelosti.

Troškovi

164 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima. U stavcima 1. i 2. članka 138. tog poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, određuje se da je stranka koja ne uspije u postupku dužna, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove te da, ako više stranaka ne uspije u postupku, Sud odlučuje o podjeli troškova.

165 U ovom slučaju društva WEPA i Savezna Republika Njemačka nisu uspjeli ni u jednom svojem zahtjevu koji se odnosio na žalbu u predmetu C-795/21 P odnosno na žalbu u predmetu C-796/21 P, dok Komisija nije uspjela ni u jednom svojem zahtjevu u pogledu protužalbi u tim predmetima.

166 Prema tome, na temelju pravedne ocjene okolnosti predmetnog slučaja, treba odlučiti da će svaka stranka snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Žalbe i protužalbe se odbijaju.**

2. **WEPA Hygieneprodukte GmbH, WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, Savezna Republika Njemačka i Europska komisija snose vlastite troškove.**

Potpisi